

Maa- ja metsätilojen kehittämistarpeet ja -panostukset

31.3.2023

SeAMK selvitti maa- ja metsätilojen tulevaisuuden näkymiä sekä omistajanvaihdossuunnitelmia laajassa tutkimuksessa, johon vastasi 1083 maa- ja metsätilojen omistajaa eri maakunnista. Tutkimusaineisto kerättiin MTK:n jäsenilleen välittämänä sähköpostikyselynä loka-marraskuussa 2022.

Nykyisen liiketoiminen jatkuminen maa- ja metsätilojen valtavirtaa

Tutkimuksen mukaan liiketoiminnan kehitystekijöiden suhteen ennallaan säilyminen edustaa maa- ja metsätilojen valtavirtaa. Vastaajista 78 % odottaa yrityksen henkilöstön määrän säilyvän ennallaan lähivuosina. Liikevaihdon, maksuvalmiuden (57 %) ja vakavaraisuuden (57 %) yli puolet vastaajista odottaa säilyvän ennallaan. Ainoastaan kannattavuuden osalta alle puolet (46 %) ennakoi tilanteen säilyvän nykyisellään. Itse asiassa peräti 38 % odottaa kannattavuuden vähenevän ja vain 15 % paranevan. Toinen merkittävä piirre eri tekijöiden kehittymisessä on, että kaikkien tekijöiden suhteen useammat yrittäjät odottavat enemmän heikkenemistä kuin kasvua.

Maa- ja metsätilojen kehittämistarve painottuu

talouden suunnitteluun ja seurantaan

Maa- ja metsätilojen kehittämistarpeiden kolmen kärki erottuu selvästi: talouden suunnittelu ja seuranta, johtaminen sekä energiaa säästävien ratkaisujen kehittäminen. Päätoimisten ja sivutoimisten yrittäjien tarkastelussa keskeisin huomio on, että päätoimiset yrittäjät pitävät kaikkia yrityksen kehittämisen painopisteitä tärkeämpänä kuin sivutoimiset yrittäjät. Toisaalta kaikissa ikäryhmissä ja pää- ja sivutoimisten yrittäjien keskuudessa talouden suunnittelu ja seuranta oli tärkein yrityksen kehittämisen painopiste. Ikäryhmien välinen vertailu osoittaa, että nuoremmat yrittäjät panostavat enemmän kaikkiin tarjolla olleisiin vaihtoehtoihin. Molemmissa ikäryhmissä päätoimiset panostavat eri vaihtoehtoihin enemmän kuin sivutoimiset.

Kysyttäessä panostuksia kehittämiseen, suosituin vaihtoehto oli ympäristöystävällisyyden lisääminen ja sen jälkeen tuotantotehokkuuden parantaminen. Näitä vähemmän aiotaan panostaa toiminnan kasvattamiseen tai uudistamiseen. Näyttäisikin siltä, että kehittämisen tarkoitus on lähinnä ylläpitää nykyistä toimintaa eikä uudistamiseen laiteta kovin paljon huomiota. Huomattavaa on kuitenkin se, että nuoremmat yrittäjät panostavat kaikkeen kehittämiseen enemmän kuin vanhemmat yrittäjät. Samoin päätoimiset ovat aktiivisempia kehittämisessä kuin sivutoimiset. Merkittävää on, että tuleva sukupolvenvaihdos lisää kehittämisaktiivisuutta yrityksissä. Kehittämistä selittää myös usko taloudelliseen kehittymiseen, kasvutavoitteet sekä koetut kehittämisen esteet (mitä enemmän esteitä koetaan, sen vähemmän kehitetään).

Päätoimiset yrittäjät kehittävät ja sivutoimiset säilyttävät liiketoimintaa maaseudulla

Päätoimiset yrittäjät kehittävät ja sivutoimiset yrittäjät säilyttävät liiketoimintaa maaseudulla. Positiivista tässä on se, että maaseutu pysyy asuttuna ja elinvoimaisena ja sivutoimiset esim. tarjoavat päätoimisille peltojaan vuokralle ja esimerkiksi huoltovarmuutta saadaan näin ylläpidettyä. Sukupolvenvaihdos ja usko tulevaisuuteen lisäävät maa- ja metsätilojen kehittämisaktiivisuutta. Kehittäminen kohdistuu kuitenkin liian usein vain tehokkuuden lisäämiseen eikä niinkään uudistamiseen.

Tutkimus on osa Maaseutuyritysten omistajanvaihdosekosysteemin kehittäminen – Matalan kynnyksen omistajanvaihdospalvelut myyjille ja ostajille hanketta (MOP). Valtakunnallista ja EU-osarahoitteista (Maaseuturahasto) hanketta toteuttavat yhteistyössä Seinäjoen ammattikorkeakoulun kanssa Suomen Yrittäjät, Suomen Uusyrityskeskukset ja Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK. Hankkeen päätavoitteena on valtakunnallisen matalan kynnyksen neuvontapalvelujen verkoston rakentaminen edistämään maaseutuyritysten omistajanvaihdoksia. Tutkimuksen toteuttamisesta on vastannut Seinäjoen ammattikorkeakoulu.

Linkki selvitykseen: urn.fi/URN:NBN:fi-fe2023031431490**Juha Tall**
asiantuntija, TKI
Seinäjoen ammattikorkeakoulu

Sanna Joensuu-Salo
tutkijayliopettaja, dosentti
Seinäjoen ammattikorkeakoulu

Elina Varamäki
vararehtori, dosentti
Seinäjoen ammattikorkeakoulu